

Peletovaná alternativní paliva ze spalitelných zbytků a biomasy

Ing. Petr Jevič, CSc., prof. h.c.

Ing. Petr Hutla, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i. Praha (VÚZT, v.v.i.)

Tento příspěvek je výsledkem řešení výzkumného záměru č. MZE 0002703102
„Výzkum efektivního využití technologických systémů pro setrvalé hospodaření a využívání
přírodních zdrojů ve specifických podmínkách českého zemědělství“, který je financován MZe ČR.

Hustopeče, 6.5.2010

Základní finální bilance výroby a užití briket a pelet v roce 2006 a 2007

	Brikety		Pelety	
	2006	2007	2006	2007
Kapacita výrobních linek	149 448 t	165 934 t	118 250 t	259 245 t
Tuzemská produkce	113 969 t	113 316 t	53 283 t	101 679 t
Dovoz	3 052 t	5 841 t	188 t	1 750 t
Vývoz	81 910 t	52 428 t	24 382 t	49 687 t
Vlastní spotřeba výrobců	2 919 t	2 829 t	603 t	725 t
Bilanční rozdíly a změna stavu zásob	560 t	-6 700 t	386 t	-3 537 t
Dodávka na trh ke konečné spotřebě	32 753 t	57 200 t	28 872 t	49 480 t
Spotřeba ve větších firmách	5 784 t	5 889 t	21 017 t	33 961 t
Na výrobu elektřiny	1 956 t	696 t	13 563 t	23 625 t
Na výrobu tepla (včetně výrobců)	3 828 t	5 192 t	4 307 t	10 336 t
Bilanční rozdíly a změna stavu zásob	0 t	0 t	3 148 t	0 t
Spotřeba v malých firmách a domácnostech	26 969 t	54 141 t	7 855 t	16 244 t

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2008

Dodávky uhlí do domácností ČR v roce 2007 a 2008

Druh uhlí	2007	2008
Hnědouhelné brikety	120 000 t	150 000 t
Hnědé uhlí tříděné	1 100 000 t	1 100 000 t
Černé uhlí tříděné	85 000 t	65 000 t
Černé uhlí kaly	27 000 t	30 000 t
Koks	40 000 t	25 000 t
Lignit	2 500 t	4 000 t
Celkem	1 374 500 t	1 374 000 t

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2009

Produkce biopalivových pelet

	2008	2009
• Produkce pelet	200 000 t	270 000 t
z toho vývoz dřevěných pelet	120 000 t	125 600 t
• Produkce agropelet	60 000 t	114 700 t
• Použití pelet v domácnostech	20 000 t	35 200 t *
• Počet peletových topných zařízení	3 500 ks (do 50 kW)	4 800 ks (do 100 kW)
• Dovoz dřevěných pelet	-	5 500 t

* z toho cca 10 % agropelet

Energetické využití biomasy

Orientační tržní ceny vybrané biomasy a tuhých standardizovaných paliv v marketingovém roce 2008/2009

	DPH (%)	Cena bez DPH e.x.w. (Kč.t ⁻¹)	Průměrný obsah vody (% m/m)	Výhřevnost (MJ.kg ⁻¹)	Cena vztažená na výhřevnost bez DPH (Kč.GJ ⁻¹)	Cena vč. DPH pro malo- spotřebitele (Kč.t ⁻¹)
Hnědé uhlí pro domácnosti: ořech, kostka	19	2350 – 2000	30,2	17,6	134 – 114	2940 – 2840
Dřevní piliny	9	600 – 560	25 – 30	13,4 – 12,9	45 – 43	-
Dřevní štěpka	9	1000 – 900	35 – 45	11,4 – 8,8	88 – 102	-
Ostatní dřevní nekontaminov. biomasa (kůra, z péče o krajinu aj.)	9	500 – 450	50	7,6	66 – 59	-
Dřevní brikety (paleta)	9	4000 – 2600	7 – 12	17,5 – 16	228 – 162	4500 – 2900
Dřevní pelety (Big-Bag)	9	3400 – 3000	7 – 12	17,5 – 16	194 – 187	3700 – 3300
Agropelety ze slámy obilovin a olejnin, celé rostliny obilovin, posklizňové zbytky, šroty aj.	19	2505 – 1705	6 – 14	16,7– 15,5	150 – 110	-
Sláma pšeničná a řepková (velkoobjemové balíky)	19	1150 – 850	15 – 16	16,1 – 15,4	71 – 55	-
Polenové dříví krbové	9	1300 – 600 Kč/prm	-	-	-	1450 – 700 Kč/prm

Orientační propočet průměrné živinové hodnoty pšeničné a řepkové slámy při cenové relaci pro čisté živiny: $N = 24 \text{ Kč.kg}^{-1}$, $P_2O_5 = 40 \text{ Kč.kg}^{-1}$ a $K_2O = 26 \text{ Kč.kg}^{-1}$

Druh bylinné biomasy	Průměrný obsah hlavních živin v jedné tuně sušiny (kg.t d ⁻¹)			Průměrná hodnota hlavních živin v přepočtu na cenu živin v minerálním hnojivu vztažená na jednu tunu sušiny (Kč.t d ⁻¹)			
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	NPK
Pšeničná sláma	5	2,3	12	120	92	312	524
Řepková sláma	8	2,3	12	192	92	312	596

Využití obnovitelných zdrojů energie pro vytápění a přípravu teplé vody

Výměna neekologického vytápění za nízkoemisní zdroje na biomasu (a účinná tepelná čerpadla)

V této oblasti se podporuje náhrada zdrojů na tuhá a kapalná fosilní paliva a elektrického vytápění za účinné nízkoemisní zdroje na biomasu (a za tepelná čerpadla se stanoveným topným faktorem.)

Zdroje na biomasu

Podporovány jsou pouze nové účinné zdroje na biomasu s nízkými emisemi lokálních polutantů do ovzduší.

V případě instalace mikrokogeneračních jednotek se požadované minimální hodnoty účinnosti vztahují na celkovou účinnost zdroje (při kombinované výrobě tepla a elektřiny).

Požadavky na účinnost zdroje a jeho emisní parametry

Dodávka paliva	Jmenovitý tepelný příkon * [kW]	Minimální účinnost** [%]	Mezní hodnoty emisních koncentrací **		
			CO	TOC	tuhé znečišťující látky
			[mg.m ⁻³ při 10% O ₂] (v závorce v mg/kWh výhřevnosti paliva) ***		
Ruční a samočinná	≤ 50	82	2200 (4210)	80 (160)	70 (140)
	> 50 ≤ 300	85	1250 (2400)	70 (140)	70 (140)

• Jmenovitý tepelný příkon zdroje se vypočítá jako podíl běžně udávané hodnoty jmenovitého tepelného výkonu zdroje a jeho účinnosti.

** Při jmenovitém tepelném výkonu a u zdrojů se samočinnou dodávkou paliva i při tepelném výkonu částečném (odpovídajícím 0,3násobku jmenovitého tepelného výkonu).

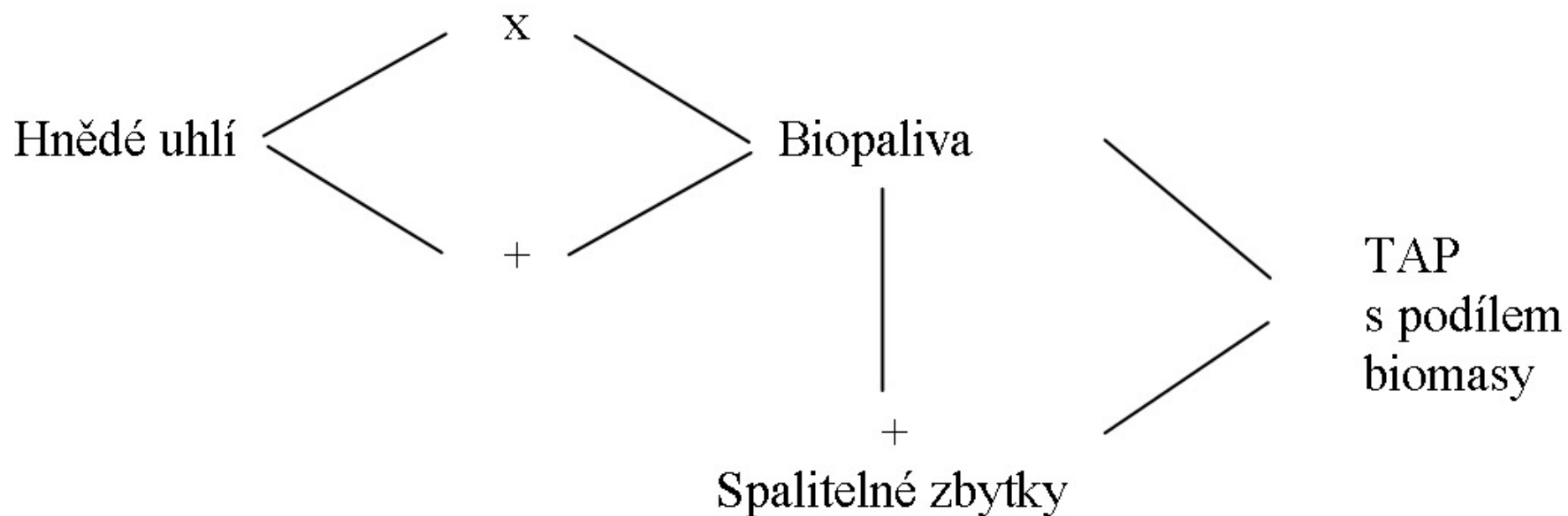
*** Při referenční jednotné výhřevnosti paliv 4,3 kWh/kg (15,5 MJ/kg).

Technická norma ČSN EN 303-5

„Kotle pro ústřední vytápění na tuhá paliva s ruční nebo samočinnou dodávkou o jmenovitém tepelném výkonu nejvýše 300 kW“

Zkušební paliva

- Černé uhlí, hnědé uhlí, vč. briket, koks, antracit
- Dřevo – kulatina, štěpky, slisované dřevo, piliny
- **Nezohledňuje agropaliva (pelety, brikety ...) – paliva získaná z energetických plodin nebo ze zemědělských zbytků.**
- **Problém jsou chybějící referenční paliva tohoto typu pro měření emisních charakteristik zdrojů.**
- 24. srpna byla ohlášena CENem revize normy, která bude zohledňovat i nedřevní tuhá biopaliva.

Biopaliva: Směrnice EU 2009/28/ES OZE
TAP ?

TAP – druhotné suroviny z recyklace
– vedlejší technologický produkt

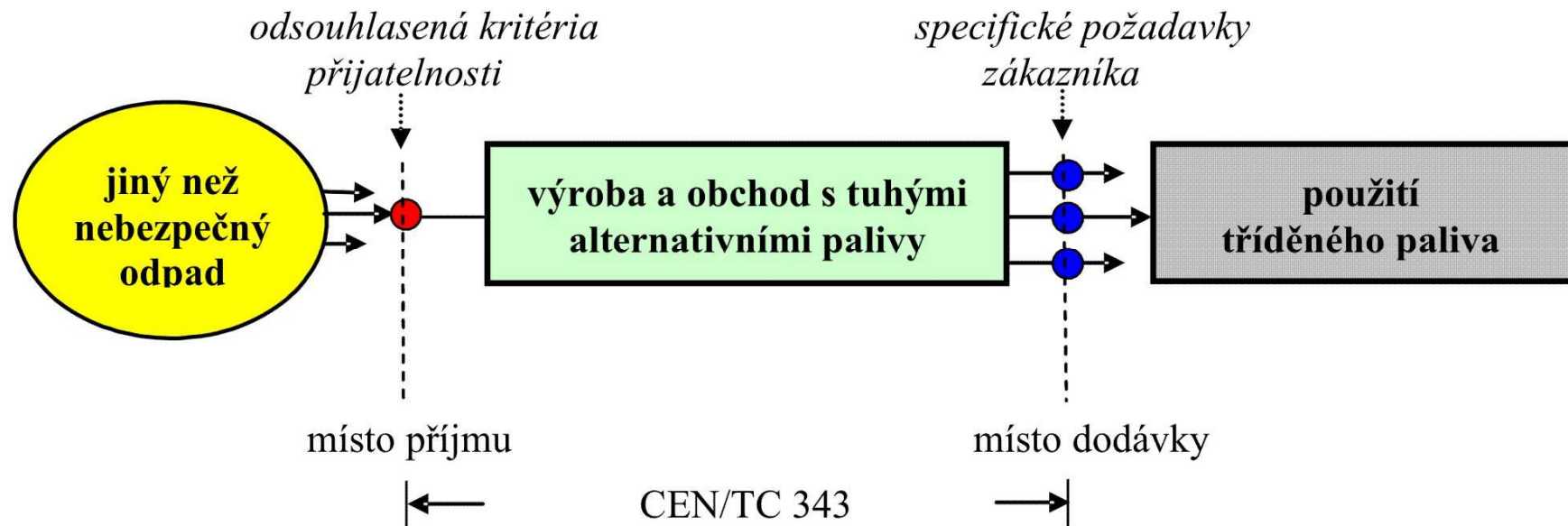
Legislativní předpisy – ochrana ovzduší

Technické předpisy:

- TNI 83 8300 CEN/TS 15357:2006 Terminologie, definice a popis
- TNI 83 8302 CEN/TS 15359:2006 Specifikace a třídy

Standardy

Výroba a obchodování s TAP ... z jiných než nebezpečných odpadů

Spojení mezi vybranými názvy v oblasti odpadů, alternativních paliv a přeměny na energii pro konečnou spotřebu

TAP = vyrobené z jiného než nebezpečného odpadu,
k energetickému využití, splňující požadavky na třídění a specifikaci (!)
dle CEN/TS 15359

„vyrobené“ = zpracované, homogenizované a zlepšené na kvalitu,
umožňující obchodování mezi výrobcí a uživateli

TNI 83 8302 ..... CEN/TS 15359

Třídící systém pro TAP

Třídící vlastnost	Statistická míra	Jednotka	Třídy				
			1	2	3	4	5
Výhřevnost (NCV)	střední hodnota (aritmetický průměr)	MJ/kg (ar)	≥ 25	≥ 20	≥ 15	≥ 10	≥ 3
Chlor (Cl)	střední hodnota (aritmetický průměr)	% (m/m) d	$\leq 0,2$	$\leq 0,6$	$\leq 1,0$	$\leq 1,5$	≤ 3
Rtuť (Hg)	medián	mg/MJ (ar)	$\leq 0,02$	$\leq 0,03$	$\leq 0,08$	$\leq 0,15$	$\leq 0,50$
	80. percentil	mg/MJ (ar)	$\leq 0,04$	$\leq 0,06$	$\leq 0,16$	$\leq 0,30$	$\leq 1,00$

Specifikace:

- Efektivní obchodování s TAP
- Přijatelnost na trhu
- Důvěra veřejnosti
- Porozumění mezi prodávajícím a nakupujícím
- Usnadňuje nákup, použití a kontrolu i komunikaci s výrobcí spalovacích zařízení

Palivo-energetické parametry vybraných TAP ve formě topných pelet

	Jednotka	Karton	MKM	MKM +šťovík	Eko- biopal	Separát	Separát +topol	Dřevo
Obsah vody	% m/m	4,84	7,33	8,86	8,04	9,16	7,46	7,23
Prchavá hořlavina	% m/m	76,26	63,56	65,10	63,29	58,46	62,16	78,83
Neprchavá hořlavina	% m/m	13,94	9,21	13,65	16,55	14,92	18,66	13,57
Popel	% m/m	4,96	19,9	12,39	12,12	17,46	11,72	0,37
C	% m/m	42,27	41,32	42,82	42,47	41,79	42,33	47,12
H	% m/m	5,56	6,63	6,53	4,68	6,65	6,30	6,62
N	% m/m	<0,1	8,85	4,79	1,18	1,57	1,20	0,11
S	% m/m	0,104	0,66	0,48	0,28	0,20	0,11	0,007
O	% m/m	42,21	14,93	23,89	31,01	22,91	30,60	38,62
Cl	% m/m	0,061	0,41	0,26	0,063	0,26	0,28	0,019
Hg	% m/m		<0,005	<0,003	0,064			
Spalné teplo	MJ/kg	16,85	17,75	17,36	16,91	16,74	17,57	18,91
Výhřevnost	MJ/kg	15,52	16,31	15,94	15,64	15,07	16,02	17,32
Popel:								
měknutí	°C	1300	>1290	>1290	1210	1140	1080	1210
tání	°C	1320	>1290	>1290	1230	1190	1170	1250
tečení	°C	1340	>1290	>1290	>1290	1240	1190	1260

NCV ... 3, Cl ... 1 až 2, Hg ... 1 až 2

TAP z druhotného materiálu ... z recyklace autoplášťů

Autopláště: ... zpětný odběr dle § 38 Zákona 185/2001 Sb.
» centrální soustředění

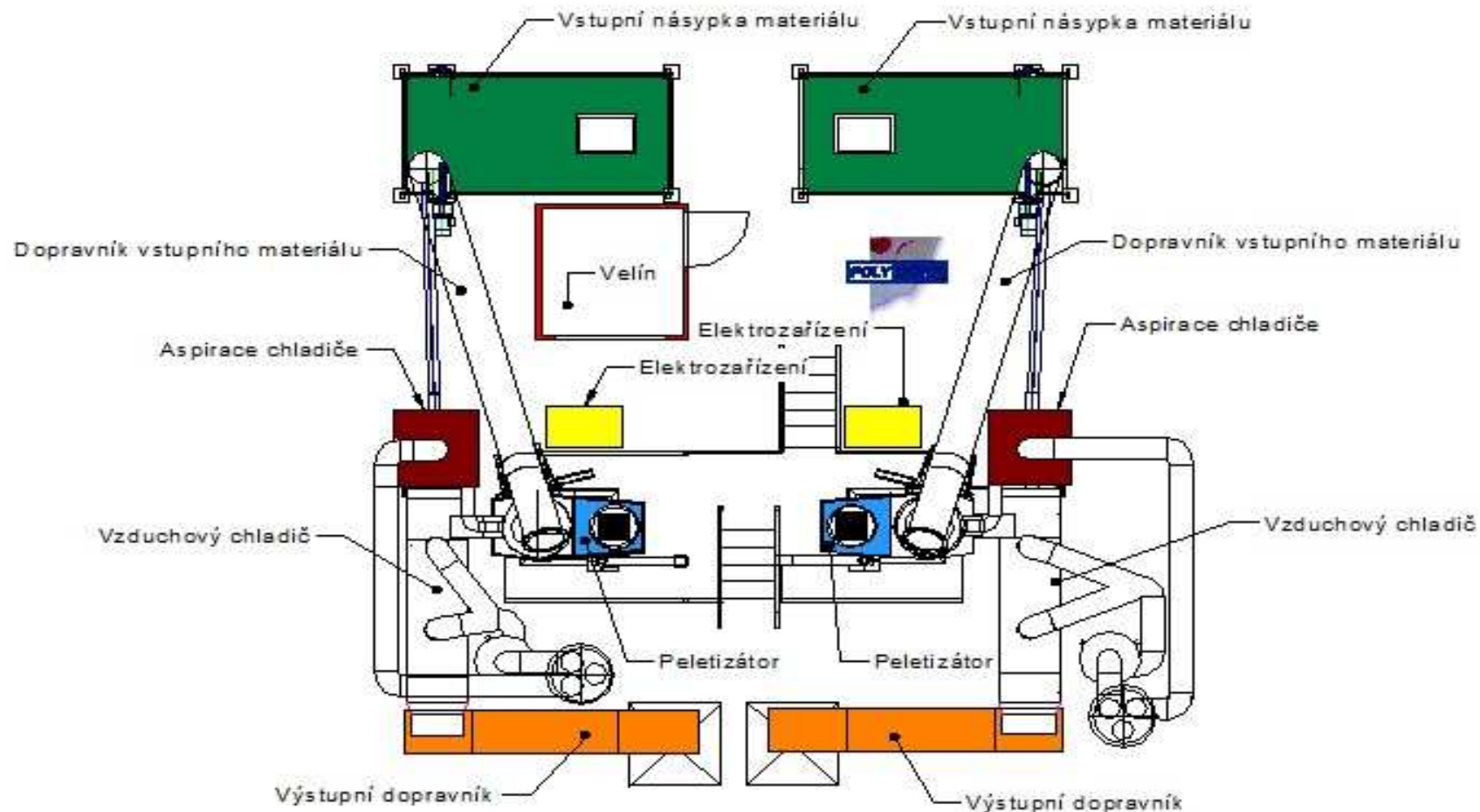
Separace:

- pryž
- ocel (kord)
- textilní vložka (bavlna + chemlon + pryž)

Druhotný textilní materiál z recyklace autoplášťů $\rho = 106 \text{ kg/m}^3$

Výroba alternativního paliva peletováním textilních zbytků po recyklaci autoplášťů

Půdorysné řešení technologické linky na výrobu topných pelet z textilní frakce recyklovaných autoplášťů

Výroba alternativního paliva peletováním textilních zbytků po recyklaci autoplášťů

Výroba alternativního paliva peletováním textilních zbytků po recyklaci autoplášťů

Výroba alternativního paliva peletováním textilních zbytků po recyklaci autoplášťů

Produkt

Topné pelety na bázi TAP z druhotných textilních materiálů recyklovaných autoplášťů

Palivo-energetické parametry topných pelet na bázi TAP z druhotných textilních materiálů recyklovaných autoplášťů

	Jednotka	Původní vzorek	Bezvodý vzorek
Obsah vody	% m/m	1,50	-
Prchavá hořlavina	% m/m	69,75	70,81
Neprchavá hořlavina	% m/m	18,82	19,11
Popel	% m/m	9,93	10,08
H	% m/m	9,18	9,32
S	% m/m	0,72	0,73
Cl	% m/m	0,049	0,050
Spalné teplo	MJ/kg	30,44	30,90
Výhřevnost	MJ/kg	28,41	28,88
Popel:			
měknutí	°C	980	
tání	°C	1020	
tečení	°C	1110	
Otěr dle ÖNORM M 7135	%	0,32	
Hustota	kg/dm ³	0,96	

Efektivnost výroby alternativního paliva peletováním textilních zbytků po recyklaci autoplášťů

- Výhřevnost hnědého uhlí – cca 15 MJ/kg - cena u odběratele vč. dopravy 1 000 – 1 200 Kč/t, tj. 67 – 80 Kč/GJ
- Výhřevnost pelet textilních zbytků AP-PTZRA - 28 MJ/kg pelet
- Výkupní cena 60 – 75 Kč/GJ u výrobce, tj. 1 680 – 2 100 Kč/t pelet
  - náklady na peletování max. 1 000 Kč/t pelet
  - doprava k odběrateli 400 Kč/t pelet
  - hrubý zisk 280 – 700 Kč/t pelet

Skládkování textilních zbytků po recyklaci autoplášťů
min. 1 000 Kč/t bez dopravy na skládku.

Směsné pelety

40 % textilní zbytky z autoplášťů + 60 % pšeničná sláma

Spalné teplo: 21,97 MJ/kg
Výhřevnost: 20,43 MJ/kg

Voda: 5,35 % m/m
Popel: 8,04 % m/m
Hořlavina: 86,61 % m/m

Střední hodnoty vybraných složek plyných emisí při zkušebním spalování dřevních pelet, peletovaných textilních zbytků po recyklaci autoplášťů (AP-PTZRA) a směsi 40 % m/m AP-PTZRA & 60 % m/m pšeničné slámy v prototypu automatického teplovodního zařízení LICOTHERM AM 15 při dosaženém tepelném výkonu 15 kW

	Jednotka	Pelety ø 8 mm		
		Dřevo	AP-PTZRA	40 % m/m AP-PTZRA & 60 % m/m pšeničné slámy
O ₂	% V/V	11,8	12,1	11,9
CO ₂	% V/V	8,7	8,1	8,4
Přebytek vzduchu	-	2,3	2,4	2,3
Teplota spalin	°C	242	213	254
CO	mg.m ⁻³ _N , referenční obsah kyslíku 10 % V/V	368	756	636
SO ₂		3	285	156
NO		90	303	285
NO ₂		2	5	0
NO _x		140	471	437

ZÁVĚRY

Spalitelné zbytky:

- významné zdroje energie
- je třeba zhutnění - výhodná logistika
+
- standardizace
- kvalitní paliva, především v kombinaci s biomasou
- zajistit kompatibilitu konverze s TAP,
tj. použití pouze ve vhodných spalovacích zařízeních !

Příklad – recyklace autoplášťů

- Vyřešení výroby TAP
- Autorizované zkoušky emisí ve fluidním kotli potvrdily splnění emisních limitů (TZL, SO₂, NO_x, CO, těžké kovy).
- Ekonomika:
  - výhřevnost 28 MJ/kg
  - náklady na peletování 1000 Kč/t
  - doprava 400 Kč/t
  - zisk 280 – 700 Kč/t

Ing. Petr Jevič, CSc., prof. h.c.

petr.jevic@vuzt.cz

Tel. 233022302

Ing. Petr Hutla, CSc.

petr.hutla@vuzt.cz

Tel. 233022238

Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i. Praha

Drnovská 507, 161 01 Praha 6 - Ruzyně